

УДК 617.3:061.2](477)(091)

В авангарді вітчизняної науки і практичної охорони здоров'я (до 75-річчя заснування Української асоціації ортопедів-травматологів)*

М.О. Корж, Д.О. Яременко

ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України», Харків

Ключові слова: ортопедія, травматологія, товариство, історія

У січні 2011 р. виповнилось 75 років від дня заснування Української асоціації ортопедів-травматологів. Історію товариства умовно можна розділити на п'ять періодів.

I період — 1917–1936 рр. Це час стихійного виникнення підсекцій та секцій ортопедів при хірургічних товариствах і самостійних регіональних ортопедичних товариств.

II період — 1936–1941 рр. (довоєнний). Проведено два з'їзди ортопедів-травматологів, перший з яких був установчим.

III період — 1947–1959 рр. (післявоєнний). Проведено III і IV з'їзди, у 1953 р. зареєстровано республіканське товариство відповідно до наказу МОЗ УРСР № 604. У 1954–1964 рр. було створено 21 обласне товариство ортопедів-травматологів і три міських — у Кривому Розі, Євпаторії і Севастополі.

IV період — 1960–1990 рр. На V–X з'їздах розглянуто актуальні питання стану, динамічного розвитку ортопедо-травматологічної служби і спеціалізованої допомоги населенню, науково-творчої діяльності в межах міжнародної співдружності.

V період — 1991 р. і дотепер — це роки незалежної України. За цей час відбулися XI–XV з'їзди, проведено 11 пленумів правління і понад 45 Всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Історія розвитку науково-практичного товариства ортопедів-травматологів України щільно поєднана зі становленням ортопедії і травматології як вітчизняної науки і окремої спеціальності в системі охорони здоров'я [1, 4]. Становлення та розвиток вітчизняної ортопедії та травматології нерозривно пов'язані з Харківським інститутом ортопедії і травматології та ім'ям професора М.І. Ситенка, кипуча енергія і прозорливість якого дозволили створити не

лише одну із перших шкіл ортопедів-травматологів в Україні, а й обґрунтувати на науковому, практичному і державному рівнях необхідність виділення травматології в самостійний напрямок ортопедії і практичної охорони здоров'я.

На підставі цього та завдяки всебічній державній підтримці під час вирішення зазначеної важливої медичної та соціальної проблеми в країні було створено сучасну структуру ортопедичних лікувально-профілактичних закладів і ефективну систему надання ортопедо-травматологічної допомоги населенню. Здійснені на державному і відомчому рівнях заходи дозволили суттєво покращити ортопедо-травматологічну допомогу робітникам промислових підприємств та населенню в цілому, підвищити показники здоров'я людей, попередити виробничий травматизм, каліцтво та інвалідність, що обумовило їх високу соціальну й економічну ефективність [3]. Крім того, проведені в країні системні організаційні і лікувально-профілактичні заходи забезпечили можливість підготовки кваліфікованих медичних кадрів, що, в свою чергу, стало важливою ланкою у забезпеченні обороноздатності країни.

Вирішенню надзвичайно важливих проблем профілактики травматизму та інвалідності внаслідок вродженої і набутої ортопедичної патології сприяло виокремлення фахівців-ортопедів хірургічних товариств у підсекції і секції, на базі яких у подальшому було створено самостійні регіональні товариства ортопедів-травматологів.

Такі осередки у 1927 р. організували в Харкові і Києві, а в Одесі (1928) і Дніпропетровську (1931) — філії Харківського товариства.

У 1925 р. у робочій програмі з'їзду хірургів Лівобережної України було виділено один день для

* Статтю підготовлено за матеріалами доповіді на пленумі правління Української асоціації ортопедів-травматологів 06.10.2011 р., м. Харків

Фото 1. Президія I Українського з'їзду ортопедів-травматологів та працівників протезної справи (у першому ряду зліва направо): проф. Фрумін І.О. (Київ), проф. Трегубов С.Л. (Харків), проф. Кефер М.І. (Одеса), проф. Краснобаєв Т.П. (Москва), проф. Ситенко М.І. (Харків), проф. Чаклін В.Д. (Сведловськ), доц. Новаченко М.П. (Харків), крайній справа доц. Котов А.П. (Харків)

обговорення доповідей ортопедів, і вже у 1926 р. на I Українському з'їзді хірургів, який відбувся в Одесі, було прийнято рішення про виокремлення ортопедо-травматологічного дня на кожному наступному з'їзді. Здійснення вказаних заходів сприяло швидкому розвитку ортопедії і травматології в Україні. У вересні 1930 р. на Республіканській нараді ортопедів-травматологів, де взяли участь понад 100 фахівців з Харкова, Києва, Одеси, Москви, Ленінграда та інших міст, вперше було поставлено питання про організацію Всесоюзного товариства і скликання I з'їзду ортопедів-травматологів України [3, 4, 7].

Засновник російської ортопедії проф. Г.І. Турнер, виступаючи на цій нараді, сказав: «Мы на севере видим и сознаем, что здесь, на Украине, развитие ортопедии опережает наше. Более широкие идеи ваши, конечно, могут встретить только наше сочувствие. Мы разъезжаемся с впечатлением поразительной живой деятельности, которая у вас проявляется» [4].

У період з 1930 до 1936 рр. Харківське товариство ортопедів-травматологів спільно з профільними інститутами і кафедрами провели значну роботу щодо створення мережі ортопедо-травматологічних закладів з підготовки кваліфікованих фахівців, створення і впровадження нової системи і організації надання спеціалізованої допомоги робітникам та службовцям промислових регіонів і населенню країни в цілому.

Постійно збільшувалася кількість ортопедо-травматологічних закладів в Україні і фахівців (вчених, лікарів, середніх медпрацівників і робітників протезної справи), виділення ортопедії в самостійну наукову дисципліну і спеціальність охорони здоров'я, підвищення її ролі в господарчій діяльності, медико-соціальна значущість у системі охорони здоров'я — все це дало поштовх хірургам-травматологам опорно-рухової системи (ОРС) із організації хірургів

об'єднатися з ортопедами і створити самостійне ортопедо-травматологічне товариство.

З метою об'єднання ортопедів-травматологів у спілку фахівців України, широкого впровадження єдиних методологічних і методичних підходів до діагностики і лікування травмованих і ортопедичних хворих у січні 1936 р. у Харкові проведено I (установчий) з'їзд ортопедів-травматологів і робітників протезної справи України (фото 1). У його роботі взяли участь понад 400 делегатів і гостей із усіх республік СРСР. Було заслухано близько 100 доповідей із дев'яти найбільш актуальних проблем ортопедії, травматології і протезування, а саме: роль ортопедії в системі медичної освіти та охорони здоров'я; травматизм у різних галузях промисловості та заходи його профілактики; лікування свіжих травм і їх наслідків; організація роботи закладів з відновлення працездатності дітей з фізичними вадами; проблема працевлаштування інвалідів; роль протезування в системі охорони здоров'я; боротьба з кістково-суглобовим туберкульозом; лікування деформацій ОРС, які розвинулись внаслідок перенесеного поліомієліту; відновлення рухомості суглобів (артропластика) [3, 7]. Такі різноманітні питання були визначені часом, необхідністю вирішення основних організаційних та клінічних проблем галузі.

Надзвичайно важливим етапом роботи з'їзду було засідання, присвячене обговоренню організації Українського республіканського наукового товариства ортопедів-травматологів і працівників протезної справи. На засіданні правління головою товариства було обрано проф. Ситенка М.І. Статут товариства затвердив Наркомат охорони здоров'я УРСР. Активну роль у цьому відіграв представник Київського ортопедичного товариства проф. Скосогоренко С.Г. Необхідно відзначити, що статут Українського товариства ортопедів-травматологів був першим галузевим документом в історії громадських організацій цього профілю в СРСР.

З проблем, які було винесено на обговорення з'їзду, складу делегатів і доповідачів з Москви, Ленінграда, Свердловська, Казані, Ростова-на-Дону, Ташкента, Баку та інших міст СРСР можна стверджувати, що він став фактично з'їздом всесоюзного значення. На ньому було підведено підсумки значної організаційної і науково-практичної роботи органів охорони здоров'я України, що стало визначальним у вирішенні актуальних медико-соціальних проблем з покращення здоров'я населення і надання спеціалізованої медичної допомоги робітникам й службовцям, профілактики виробничого травматизму та інвалідності внаслідок травм, уродженої і набутої ортопедичної патології.

Розроблені в Україні принципи організації надання ортопедо-травматологічної допомоги населенню, які були схвалені на з'їзді, їх медична і соціальна ефективність дали поштовх до активізації роботи в цьому напрямкові і в інших республіках Союзу.

Досвід Українського центрального клінічного науково-дослідного інституту ортопедії і травматології та Харківського ортопедичного товариства зі становлення і розвитку вітчизняної ортопедії і травматології, організації надання ортопедо-травматологічної допомоги населенню і підготовки кадрів в Україні широко використовувались по всьому СРСР. Так, В.Д. Чаклін, один із учнів проф. Вегнера К.Ф. і соратник проф. Ситенка М.І., переїхавши в 1931 р. на запрошення керівництва Уральського фізіотерапевтичного інституту до Свердловська, де на той час бурхливо розвивалась промисловість і була гостра потреба в кваліфікованих лікарських кадрах, очолив травматологічне відділення інституту. Разом з ним сюди приїхали його однокумці: колишній аспірант медико-механічного інституту Ф.Р. Богданов і лікарі-інтерни В.Я. Тарковська та В.П. Скригін [5].

Активна організаторська діяльність і багаторічний досвід роботи В.Д. Чакліна в медико-механічному інституті і Українському клінічному НДІ ортопедії і травматології дозволили в короткі терміни перетворити травматологічне відділення фізіотерапевтичного інституту в Уральський інститут травматології і ортопедії, створити в 1932 р. товариство хірургів-травматологів, а потім і Уральське наукове товариство травматологів-ортопедів і працівників протезної справи, а в 1934 р. на клінічній базі інституту організувати самостійну кафедру травматології і ортопедії Свердловського медінституту, використавши при цьому досвід Харківського клінічного інституту ортопедії і травматології та однойменної кафедри Харківського інституту удосконалення

лікарів. Слід зазначити, що В.Д. Чаклін саме тут, у Харківському інституті, протягом багатьох років працював, захистив докторську дисертацію і був одним із співучасників формування наукових, клінічних і організаційних основ ортопедо-травматологічної допомоги населенню України. Створений у Свердловську Уральський науково-дослідний інститут травматології і ортопедії був єдиним на той час центром такого профілю Сибіру і Далекого Сходу [2, 3, 5, 9].

Через три роки правління Республіканського товариства організує і проводить II з'їзд ортопедів-травматологів України (Київ, 1939 р.), на якому значну увагу було приділено обговоренню актуальних питань ортопедичної хірургії.

Враховуючи напругу, що склалася у світі, М.І. Ситенко вніс як програмне до порядку денного II з'їзду питання організації ортопедо-травматологічної допомоги на різних етапах евакуації. На спеціальному засіданні з'їзду було заслухано 14 доповідей провідних фахівців країни. Прийняті на з'їзді рішення лягли в основу створення вітчизняної доктрини військово-польової хірургії і організації лікувальної допомоги пораненим на різних етапах евакуації.

Виконуючи рішення II з'їзду ортопедів-травматологів і з огляду на політичну напругу в Європі, М.І. Ситенко як голова Українського товариства ортопедів-травматологів концентрує зусилля провідних фахівців для вирішення ортопедо-травматологічних питань оборонного значення і публікує роботу «Некоторые руководящие положения из учения об огнестрельных переломах и их лечении» [1, 4]. Крім цього, досвід інституту було узагальнено в 4-х монографіях, які опублікував у 1940 р. санітарний відділ Київського особливого військового округу в серії «На допомогу військовому лікарю». Ці книги стали настільними довідниками військових лікарів (фото 2), значна кількість яких з оголошенням війни пішла до діючої армії. Більшість мобілізованих наукових співробітників інститутів були призначені провідними хірургами госпіталів.

Під час Великої Вітчизняної війни члени товариства не припиняли лікувальну, наукову, організаційну і громадську діяльність, яка була спрямована не тільки на відновлення боєздатності воїнів і працездатності тиловіків, а й на організацію в країні ортопедо-травматологічної служби і підготовку кваліфікованих фахівців. Активну роботу проводили всі члени товариства, які працювали в госпіталях і були провідними фахівцями-медиками в армії: І.П. Алексеєнко, М.П. Новаченко, О.Г. Єлецький, Я.Г. Дубров, Б.К. Бабич, М.С. Новик, Г.Ф. Скосогаренко, А.Ф. Бродський, А.Е. Фруміна, Б.Й. Шку-

Фото 2. Серія монографій «В допомогу воєнному хірургу», яка видана перед Великою Вітчизняною війною згідно з рішенням ІІ Українського з'їзду ортопедів-травматологів

ров, Ф.Є. Ельяшберг, О.П. Котов, М.О. Воробйов, З.І. Шнейдеров, Б.С. Куценок, А.К. Приходько, В.О. Маркс, І.М. Чижин, М.Е. Дудко, Я.В. Слюсар та багато інших (фото 3).

Так, на нашу думку, досвід провідних співробітників Українського інституту ортопедії і травматології ім. проф. М.І. Ситенка, а саме: Я.Г. Дуброва, Ф.Є. Ельяшберг, М.О. Погорельського, Б.В. Богачевського, А.Я. Фрайфельда та інших, евакуйованих у 1941 р. до Новосибірська з госпіталем для надання кваліфікованої допомоги пораненим на фронтах війни, дали поштовх до створення в 1946 р. ортопедо-травматологічного центру в Сибіру — Новосибірського НДІ травматології і ортопедії, на базі якого було організовано і однойменну кафедру Новосибірського медінституту. Інститут став одним із провідних профільних науково-практичних закладів з підготовки фахівців у галузі травматології, ортопедії і ВПХ та надання висококваліфікованої ортопедо-травматологічної допомоги населенню. Завдяки цьому були створені товариства, які об'єднали зусилля

Фото 3. Члени Українського товариства — провідні фахівці-медики в армії під час Великої Вітчизняної війни

усіх лікарів-фахівців у Новосибірську, Оренбурзі, Іваново, Володимирі, Орджонікідзе, Алма-Аті, Семіпалатинську та інших регіонах країни.

III з'їзд ортопедів-травматологів та працівників протезної справи України відбувся у 1947 р. в Києві, на ньому були розглянуті актуальні питання післявоєнного стану ортопедо-травматологічної допомоги населенню в країні і визначені невідкладні заходи з відновлення роботи лікувально-профілактичних закладів (ліжкової мережі, підготовки кадрів, організації кабінетів у поліклініках, створення госпіталів для лікування інвалідів Вітчизняної війни).

Підсумки післявоєнного відновлення ортопедо-травматологічної служби в УРСР і визначення завдань органів охорони здоров'я та Республіканського товариства на п'ятирічку було підбито на IV з'їзді ортопедів-травматологів у 1959 р. в Харкові. За 12 років після III з'їзду органи охорони здоров'я і правління товариств провели значну роботу з відновлення діяльності і створення нових закладів ортопедо-травматологічної служби, зміцнення її матеріально-технічної бази, підготовки наукових, науково-педагогічних кадрів, практичних лікарів і середніх медичних працівників з ортопедії та травматології. Все це дозволило значно підняти рівень і якість ортопедо-травматологічної і протезно-ортопедичної допомоги населенню України.

V Республіканський з'їзд ортопедів-травматологів відбувся у Донецьку в 1966 р. на базі Донецького НДІ травматології і ортопедії, який відзначав своє 10-річчя від дня заснування і створення в короткі терміни вкрай необхідної Донецькому краю широкої мережі ортопедо-травматологічної служби і лікувально-профілактичних закладів за профілем. Серед низки програмних питань найбільшу увагу приділили обговоренню динамічного розвитку ортопедо-травматологічної мережі і підготовки фахівців у Донбасі, створенню нових форм надання невідкладної і травматологічної допомоги травмованим шахтарям в умовах глибинного видобутку вугілля. Також було розглянуто актуальні проблеми ампутації і реампутації кінцівок, технічні питання протезування, вдосконалення і розроблення нових протезно-ортопедичних виробів.

На IV з'їзді ортопедів-травматологів України (Дніпропетровськ, 1971 р.) підведено підсумки роботи керівництва держави, органів охорони здоров'я і товариства за 25 післявоєнних років з відновлення і стабільного розвитку ортопедо-травматологічної допомоги населенню. Поряд зі значними досягненнями в державі виявлено і недоліки в окремих регіонах, а саме: дефіцит лікарських кадрів, повільне розширення ліжкової мережі, ортопедо-трав-

матологічних кабінетів у поліклініках тощо. У програмних доповідях делегатів і виступах учасників з'їзду підкреслювали необхідність подальшого покращення медичного обслуговування населення, удосконалення методів профілактики травматизму і діагностики ортопедичних захворювань, прискорення впровадження досягнень науки в практику охорони здоров'я. Значна увага була приділена обговоренню проблемам трансплантації кісткової тканини, протезування і протезобудування.

VII з'їзд ортопедів-травматологів проходив у Харкові в жовтні 1975 р. На ньому було розглянуто такі актуальні питання, як стан і шляхи подальшого розвитку травматолого-ортопедичної допомоги населенню, ушкодження кисті, вроджені захворювання скелета, ушкодження і захворювання хребта, протезно-ортопедична допомога. На з'їзді запропоновано органам охорони здоров'я спільно з правлінням товариства розробити комплекс заходів з подальшого розвитку ліжкової мережі, збільшити кількість ортопедів-травматологів відповідно до чинних нормативів МОЗ УРСР, посилити підготовку лікарів для підвищення рівня і якості лікування хворих та надання кваліфікованої допомоги населенню.

На VIII з'їзді ортопедів-травматологів (Київ, 1979 р.) обговорено стан ортопедо-травматологічної служби та шляхи подальшого прогресивно-динамічного її розвитку. Одним із важливих напрямків роботи з'їзду були організаційні принципи боротьби із сільськогосподарським травматизмом, профілактики і покращення невідкладної допомоги постраждалим на догоспітальному і госпітальному етапах. Велику увагу було приділено проблемі післятравматичного остеомієліту та його лікуванню.

У вересні 1983 р. в Запоріжжі проведено IX з'їзд ортопедів-травматологів, до програми якого були внесені питання впровадження досягнень травматології і ортопедії в практику охорони здоров'я з профілактики, діагностики і лікування захворювань, їх ефективність, проблеми патології хребта у дітей і дорослих — сколіотична хвороба і остеохондроз хребта.

У травні 1987 р. в Одесі відбувся X з'їзд ортопедів-травматологів, на якому розглядалися диспансеризація ортопедо-травматологічних хворих, реабілітація пацієнтів із захворюваннями та ушкодженнями ОРС, закриті і відкриті ушкодження суглобів та їх наслідки, ампутація і реампутація у разі травм ОРС, ушкодження кисті, гнійна інфекція.

На цих з'їздах прийнято резолюції, де передбачались заходи з подальшого розвитку ортопедо-травматологічної служби, зміцнення її матеріально-технічної бази, підготовки кваліфікованих кадрів

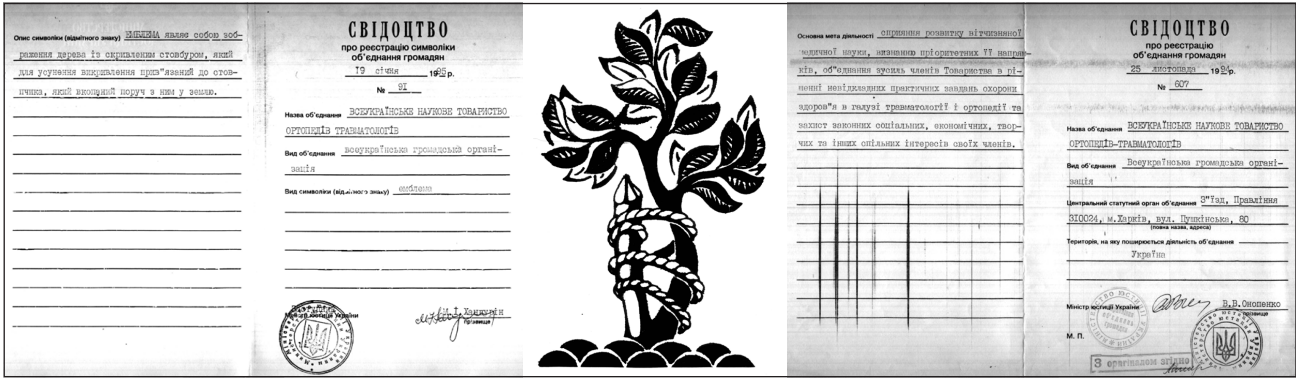

Фото 4. Свідоцтво про реєстрацію товариства в Міністерстві юстиції України та його емблема

і розроблення нових методів профілактики травматизму, діагностики, лікування і реабілітації хворих та інвалідів. Все це дозволило підняти на якісно новий рівень спеціалізовану допомогу населенню країни, яка за своїм рівнем не поступалась досягненням країн Європи і Америки.

Вже у незалежній Україні товариство провело п'ять з'їздів ортопедів-травматологів, 11 пленумів правління і близько 50 Всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Важливим у діяльності товариства цього періоду був XI з'їзд (Харків, 1991 р.), за рішенням якого було здійснено офіційну реєстрацію товариства Міністерством юстиції України як громадської організації під назвою «Всеукраїнське товариство ортопедів-травматологів», затверджено статут і емблему (фото 4). Президентом товариства було обрано академіка Коржа О.О.

На розгляд пленарних засідань XII з'їзду ортопедів-травматологів (Київ, 1996 р.) було винесено такі актуальні питання, як остеосинтез в травматології та ортопедії, клінічні і технічні аспекти ендопротезування суглобів, помилки та ускладнення. На секційних засіданнях розглянуто мікрохірургію в травматології та ортопедії, вплив несприятливих екологічних факторів на виникнення та перебіг захворювань ОРС, причини і профілактику інвалідності внаслідок травм ОРС, пошкодження і захворювання стопи, пошкодження хребта, післядипломну підготовку кадрів. Прийняту на з'їзді резолюцію направили до МОЗ України і опублікували в журналі «Ортопедия, травматология и протезирование». Президентом товариства було обрано проф. Гайка Г.В.

Після XII з'їзду на черговому пленумі правління (Одеса, 1998 р.) професійне об'єднання фахівців України було перейменовано в Українську асоціацію ортопедів-травматологів.

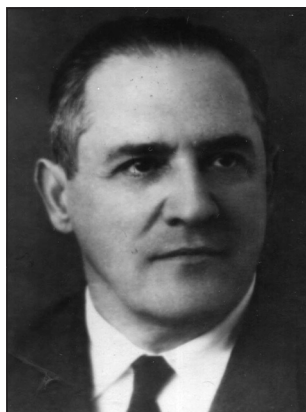
XIII з'їзд ортопедів-травматологів (Донецьк, 2001 р.) підняв гострі проблеми сучасності — мно-

жинні та поєднані ушкодження, реконструктивно-відновлювальні операції на великих суглобах, диспластичні і пухлиноподібні захворювання кісток і суглобів у дітей. На секційних засіданнях обговорювали питання сколіотичної хвороби, остеопорозу, медикоментозної терапії в травматології та ортопедії, мікрохірургії в ортопедо-травматологічній практиці. На спільному засіданні президії правління і обласних ортопедів-травматологів розглядали формування протоколів лікування ортопедо-травматологічних хворих. Враховуючи, що множинні і поєднані ушкодження здебільшого виникають у разі ДТП, було рекомендовано проаналізувати дорожньо-транспортний травматизм на спеціальній Всеукраїнській нараді. Відповідно до цього рішення та за активної участі Української асоціації ортопедів-травматологів у 2006 р. в Донецьку відбулось виїзне засідання Комітету Верховної Ради з охорони здоров'я, на якому всебічно було висвітлено проблему дорожньо-транспортного травматизму в Україні і прийнято відповідну Постанову з медико-соціальних і медико-організаційних аспектів його профілактики та надання невідкладної і кваліфікованої допомоги постраждалим.

До програми XIV з'їзду (Одеса, 2006 р.) були внесені такі проблемні питання, як формування загальнодержавної концепції лікування діафізарних переломів довгих кісток, реабілітація хворих з ушкодженнями і захворюваннями опорно-рухової системи, лікування ушкоджень та захворювань хребта, актуальні питання ортопедії і травматології дитячого віку, організація ортопедо-травматологічної служби і проблеми підготовки кадрів в ортопедії і травматології, особливості ендопротезування суглобів, артроскопічна діагностика і хірургія, експериментально-теоретичні розробки, репаративна регенерація кісткової тканини — проблеми та перспективи, гнійно-некротичні та шемічні ускладнення. На з'їзді було прийнято рішення про періодичну (через кожні два терміни головування) виборну зміну

Ситенко М.І.

Новаченко Н.П.

Богданов Ф.Р.

Шумада І.В.

Терновой К.С.

Корж О.О.

Гайко Г.В.

Корж М.О.

Фото 5. Голови Українського товариства ортопедів-травматологів

президента асоціації. XIV з'їзд обрав президентом товариства проф. Коржа М.О.

На розгляд XV з'їзду ортопедів-травматологів (Дніпропетровськ, 2010 р.) були винесені фундаментальні дослідження і організаційні питання, проблема підготовки кадрів, нові технології в травматології та ортопедії. На секційних засіданнях розглянуто проблемні питання політравми, остеосинтезу і ендопротезування суглобів, ушкоджень і захворювань кисті, помилки і ускладнення в травматології та ортопедії, лікування захворювань та ушкоджень хребта, ортопедичні аспекти кісткової онкології, актуальні питання і проблеми дитячої ортопедії та травматології, організацію та надання протезно-ортопедичної допомоги у разі травм і ортопедичних захворювань. Делегати прийняли рішення про проведення з'їздів ортопедів-травматологів кожні 3 роки, а також переглянули квоти членів правління і президії. Усі прийняті і затверджені на з'їзді зміни було викладено в доповненнях до статуту асоціації.

За матеріалами з'їзду підготовлено резолюцію, яку направили до МОЗ України і опублікували у фахових журналах.

Важливим аспектом у роботі останніх з'їздів стала організація клінічних лекцій з актуальних пи-

тань ортопедії і травматології. Лекції для учасників читали і провідні вітчизняні, і зарубіжні фахівці.

За 75-річну історію діяльності Українського товариства ортопедів-травматологів було проведено 15 з'їздів, у Харкові — 4 (I, IV, VII, XI), Києві — також 4 (II, III, VIII, XII), Донецьку — 2 (V, XIII), Дніпропетровську — 2 (VI, XII), Запоріжжі — 1 (IX), Одесі — 2 (X, XIV).

Головою, а з 1991 року президентом, товариства обирали М.І. Ситенка, М.П. Новаченка, Ф.Р. Богданова, І.В. Шумаду, К.С. Тернового, О.О. Коржа, Г.В. Гайка, М.О. Коржа (фото 5).

На з'їздах, пленумах і конференціях розглядали найгостріші проблеми спеціалізованої допомоги населенню, підготовки кваліфікованих кадрів, підвищення рівня і якості ортопедо-травматологічної і протезно-ортопедичної допомоги, удосконалення і розвитку мережі, структури та штатів лікувально-профілактичних установ і закладів України, теоретичні і методологічні аспекти в травматології та ортопедії тощо.

Діяльність Українського товариства ортопедів-травматологів широко висвітлена в працях науковців, у матеріалах роботи з'їздів та пленумів [6–8], а також у звітах обласних товариств, які опубліковані на

сторінках фахових журналів. Одним із пріоритетних напрямків роботи товариства є його міжнародна діяльність. Послідовна організація такого напрямку діяльності дає реальну можливість для прогресування діагностики ортопедо-травматологічної патології і кваліфікованого лікування хворих, розвитку ортопедичної науки і практики охорони здоров'я. За останні 20 років кількість учасників науково-практичних зарубіжних і вітчизняних заходів неухильно збільшується, а стосунки фахівців України і країн Європи та США стають більш тісними і стабільними. Іноземні спеціалісти приїждять в Україну з конкретною діловою і науковою місією. Необхідно відзначити візити науковців і лікарів Росії, Німеччини, Франції, Швейцарії, Англії, США, Китаю, Турції, Хорватії, Словенії, Таїланду, Нової Зеландії тощо. Аналіз останніх років демонструє досить виразну тенденцію до збільшення кількості візитів та розширення спектру питань, що обговорюються під час зустрічей. Привертає до себе увагу також збільшення візитів фахівців з країн СНД, що прагнуть здобути або удосконалити свої знання саме на базі українських інститутів (Узбекистан, Туркменістан, Грузія тощо).

Підтвердженням авторитету фахівців Української асоціації є їх членство у міжнародних організаціях і товариствах. На сьогодні більше 60 членів товариства беруть участь у роботі 14 міжнародних асоціацій з ортопедії і травматології, хірургії хребта, артрології і ендопротезування, скелетно-м'язової онкології, товаристві збереження кінцівок, хірургії стопи та інших фахових об'єднань Європи, США, Азії. Провідні фахівці асоціації є національними представниками у багатьох міжнародних наукових товариствах (EFORT, ISMISS, EMSOS, ISOLS). Крім того, наші вчені входять до оргкомітету низки міжнародних наукових форумів, головуєть на секціях конгресів.

У 2010 році Українська асоціація ортопедів-травматологів (UAOST — Ukrainian Association of Orthopaedic Surgeons and Traumatologists) була вперше представлена на XI Конгресі європейської федерації національних асоціацій ортопедії та травматології — EFORT (European Federation of National Associations of Orthopaedics and Traumatology) у Мадриді (Іспанія). Це далеко не єдиний досвід участі вітчизняних ортопедів-травматологів у наукових форумах такого високого рівня. Вступ Української асоціації ортопедів-травматологів до EFORT став можливим завдяки великій та наполегливій праці президента асоціації проф. Коржа М.О. та віцепрезидента проф. Лоскутова О.Є. Ця визначна для українських фахівців подія відбулася на урочистій церемонії у 2009 році у Відні (Австрія). Вона стала

офіційним визнанням української ортопедії і травматології серед фахової європейської спільноти та її асоційованих членів, а також своєрідним символом співпраці країн Східної та Західної Європи. Нині проф. Корж М.О. та проф. Лоскутов О.Є. — національні делегати UAOST, а проф. Страфун С.С., проф. Радченко В.О. та доктор мед. наук Баріш О.Є. — представники UAOST у наукових міжнародних комітетах, виданнях та заходах.

З метою інтеграції зі світовим науково-освітнім простором та поширення інформації про напрямки діяльності вітчизняних фахівців і наукових центрів необхідно докладати зусиль до опублікування результатів власної роботи у визнаних закордонних спеціалізованих виданнях. Рівень вітчизняних наукових праць достатній, але більшої уваги потребує технічна сторона їх оформлення та мова викладення.

На сучасному етапі перед фаховим об'єднанням стоять важливі завдання, які, в першу чергу, обумовлені реформуванням системи охорони здоров'я в країні, що передбачає «впровадження ефективної страхової медицини». Реформи вітчизняної медицини торкнуться швидкої медичної допомоги, амбулаторного «обслуговування», яке передбачає впровадження сімейної медицини, і вдосконалення роботи спеціалізованих центрів. Надзвичайно важливо під час реформування зберегти кадровий та професійний потенціал ортопедо-травматологічної служби, її ефективну структуру — травм пункти при лікарнях, ортопедо-травматологічні стаціонари, ортопедо-травматологічні кабінети та відновно-лікувальні (реабілітаційні) відділення при поліклініках, а також створити в межах наявних штатів і мережі лікувальних закладів стаціонарні відновно-реабілітаційні відділення для хворих та інвалідів з тяжкими наслідками травм і ортопедичних захворювань. Необхідно продовжувати підготовку фахівців з урахуванням сучасної тенденції до вузької спеціалізації і широкого впровадження сімейної медицини; передбачити створення в рамках асоціації окремих секцій — ортопедичної вертебрології, артрології, ендопротезування і ендоскопії, ортопедичної онкології і відновлювально-замісної хірургії, хірургії стопи і ортопедичного забезпечення тощо.

Потребує подальшого вдосконалення, координації і контролю планування тематики наукових досліджень, їх актуальність у вирішенні проблемних питань сучасної охорони здоров'я.

Насамкінець можна стверджувати, що громадська та професійна діяльність Української асоціації ортопедів-травматологів буде і в подальшому сприяти розвитку вітчизняної ортопедичної науки і прак-

тичної охорони здоров'я, покращувати якість надання спеціалізованої допомоги і позитивно впливати на показники здоров'я українців.

Литература

1. Исторический очерк об Институте патологии позвоночника и суставов имени профессора М.И. Ситенко АМН Украины. К 100-летию со дня основания / Н.А. Корж, Д.А. Яременко, В.Б. Таршис и др. — Харьков: ИППС им. проф. М.И. Ситенко АМН Украины, 2007. — 214 с.
2. Лубегина З.П. В.Д. Чаклин — организатор Уральской школы травматологов-ортопедов (к 100-летию со дня рождения) / З.П. Лубегина // Ортопед. травматол. — 1992. — № 1. — С. 66–70.
3. Новаченко Н.П. К 20-летию открытия первого Украинского съезда ортопедов, травматологов и работников протезного дела / Н.П. Новаченко, В.С. Костриков, А.А. Корж // Труды республиканского научного общества травматологов и ортопедов УССР. — Вып. I. — 1958. — С. 17–61.
4. Новаченко Н.П. 50 лет научной, лечебной и организационно-методической деятельности Украинского научно-исследовательского института ортопедии и травматологии имени проф. М.И. Ситенко (1907–1957 гг.) / Н.П. Новаченко. — Киев: Здоровье, 1964. — 167 с.
5. Таршис В.Б. Василий Дмитриевич Чаклин — гордость ортопедической школы (к 100-летию со дня рождения) / В.Б. Таршис // Ортопед. травматол. — 1992. — № 1. — С. 59–66.
6. Таршис В.Б. Шістдесят років в авангарді вітчизняної науки (до ювілею Всеукраїнського наукового товариства ортопедів-травматологів) / В.Б. Таршис, Д.О. Яременко // Ортопед. травматол. — 1996. — № 4. — С. 89–94.
7. Терновой К.С. Развитие травматолого-ортопедической науки / К.С. Терновой, И.В. Шумада. — Киев: Здоров'я, 1978. — 81 с.
8. Филиппенко В.А. Исторические вехи творческой научной и практической деятельности Харьковского областного общества ортопедов-травматологов / В.А. Филиппенко, Е.Г. Шевченко // Ортопед. травматол. — 2007 — № 2. — С. 94–100.
9. Чаклин В.Д. Жизнь, искания, встречи / В.Д. Чаклин. — Екатеринбург, 2000. — 259 с.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2011